

Radomil Hradil

Výš za věčným ženstvím

Uvedl jsem, že současná intelektuální společnost má značně mužský, patriarchální ráz a že vývoj k intuitivnímu vědomí bude znamenat posilování ženství ve společnosti i v člověku. Abychom si mohli udělat konkrétní představu o tom, co to znamená, bude na místě blíže se seznámit s ženskou, matriarchální kulturou minulosti. Matriarchát - použiji nyní z nedostatku slovní zásoby slovo „panoval“ ačkoli není příliš vhodné, protože v matriarchátu, v ženském přístupu ke světu o žádné „panování“ ani „panství“ ve smyslu vládnutí, převládání, natož pak ovládání nejde - matriarchát panoval po mnoho desítek tisíc let instinktivního vědomí lidstva a teprve asi před pěti tisíci lety byl obecně nahrazen patriarchátem; všechny indoevropské národy, ať už románské, germánské či slovanské a rovněž Keltové, také byly patriarchální, třebaže uctívání Bohyně, ženského božství u nich zpočátku ještě hrálo velmi významnou roli. Matriarchát však nezanikl najednou a různé matriarchální společnosti přežívaly na různých kontinentech mimo Evropu až donedávna, někde dokonce přežívají dodnes; na základě svých výzkumných výprav to dokládá německá antropoložka a kulturní historička Heide Göttner-Abendrothová, která se studiu matriarchátu intenzivně věnuje a o jejíž poznatky se nyní budu opírat.

O matriarchátu míváme mnohdy zkreslenou představu, kdy máme za to, že měl stejný charakter jako patriarchát, pouze v něm roli mužů zastávaly ženy: ty že rozhodovaly a muži se jen podřizovali. Jenže to je ryze patriarchální, mužská představa. Matriarchát byl kvalitativně zcela odlišnou společností - stejně jako bude kvalitativně zcela odlišnou společností i intuitivní společnost budoucnosti.

Göttner-Abendrothová charakterizuje matriarchální společnost v jednotlivých sférách, z nichž vybírám tři stěžejní:

Ekonomická sféra: Neexistuje soukromé vlastnictví; půda a domy jsou vlastnictvím společenství a jsou dávány k užívání; statky jsou čile směňovány, ideálem je rozdělování a vyrovnávání, nikoli hromadění jako u patriarchální společnosti - uplatňuje se zásada „kdo má, ten dá“. „Na ekonomické úrovni se matriarcháty vyznačují dokonalou vzájemností“, a lze je proto definovat jako společnosti vyrovnávání. - Imaginativně si můžeme zpřítomnit prožitek, co pro organismus a jeho zdraví znamená, dochází-li v něm k hromadění, anebo probíhá-li naopak vyrovnávání, usilují-li jednotlivé buňky o vlastní výhody a prospěch, nebo slouží-li druhým.

Politická sféra: Základní jednotkou je rod, v němž má každý dospělý příslušník hlasovací, spolurozhodovací právo. Rozhodnutí jsou přijímána na základě konsensu, tj. shody. Jednotlivé rody jsou pak svými delegáty zastoupeny ve vesnické radě. Delegáti zde nemohou přijímat rozhodnutí, která by byla v rozporu s rozhodnutím rodu; společné rozhodnutí vesnice je přijato teprve tehdy, shodnou-li se na něm všechny rody, to znamená všichni příslušníci vesnice, obce. Stejný princip se uplatňuje na vyšších úrovních, kam obce vysílají zase své delegáty. Naproti tomu patriarchální společnosti, a to i ty demokratické, jsou společnostmi násilí: jedna část příslušníků se musí podřít jiné části, jež si jejich podřízení násilně vymáhá. Göttner-Abendrothová definuje matriarcháty jako „egalitární společnosti konsensu“. - Tento princip je pro nás obtížně představitelný; nutno také přiznat, že pro instinktivní

vědomí je mnohem snazší najít shodu než pro vědomí intelektuální. Zatímco v dnešním stavu vědomí je však shoda prakticky nemožná, bude pro intuitivní vědomí postupně stále snadnější a samozřejmější - intuitivní vědomí je schopno nahlédnout prospěch celku, intelektuální nahlíží pouze prospěch vlastní.

Kulturní sféra: Žena dává život dětem, proto se těší obzvláštní úctě. Země dává život všem a je Velkou Matkou. Je zde povědomí o opakovaných zrodech, děti jsou vnímány jako znovuzrození lidé, kteří již dříve odešli smrtí, a jsou posvátné. Myšlení je integrující, nikoli dualistické; božství prostupuje vše, je imanentní, nikoli transcendentní a nepřístupné jako v patriarchálním smýšlení. Hmotný svět není proto méněcenným oproti světu duchovnímu, oba jsou totožné. „Ženské božství má v sobě vše, ten nejmenší kámen i veliká hvězda, každá žena i každý muž, každé stéblo trávy i každá hora. V takové kultuře je všechno religiózní, či přesněji spirituální. ... Neexistuje rozdělení na sakrální a profánní. Matriarcháty jsou tak definovány jako „sakrální společnosti a kultury Bohyně«. - I o to jsem se v této knize vícekrát pokusil: vyložit, že rozvíjení intuitivního vědomí zároveň znamená stále jasnější vnímání všudypřítomného božství a posvátnosti všeho.

V této souvislosti bych zde rád ocitoval jednu současnou ženu, Indku, tedy příslušnici národa, který je sice již patriarchální, v němž však je úcta k ženě, k životu i vnímání božské kvality prostoru a času dosud mnohem silnější než v naší společnosti - a také národa, z něhož vzešli i naši Romové, abych se i k nim obloukem vrátil. Je to Vandana Shiva (1952), promovaná fyzička, „bojovnice“ za lidská práva i práva Země, držitelka takzvané Alternativní Nobelovy ceny za rok 1993, která na zemědělském kongresu v Goetheanu v roce 2011 kromě jiného řekla: „Začneme-li na potraviny pohlížet jako na posvátné, objevíme znovu posvátnost Země. Ti, kdo se o Zemi starají, zemědělci, konají tuto svatou službu. Jde o posvátnost života. (...) Produktivní zemědělství dnes znamená dokázat se obejít bez lidské práce. Americké zemědělství je tak tím nejproduktivnějším, protože tam na jejich půdě žije méně lidí než v jejich vězeních. (...) V naší době si musíme uvědomit, že bez práva Matky Země neexistuje ani žádné lidské právo. V okamžiku, kdy si to uvědomíme, vznikne svaté pouto mezi člověkem a Zemí. Pouto, jaké se nachází ve spirituálních kosmologiích mnoha kultur. - Z těchto plamenných slov můžeme zřetelně vycítit, jak samozřejmá je pro Vandanu Shivu, pro ženu indické kultury posvátnost života, půdy a Země.

Shrneme-li to, můžeme matriarchální společnost charakterizovat těmito pojmy:

vzájemnost - *shoda* - *posvátnost*
a vyrovnávání - *a absence násilí* - *a ženství*

To jsou ideály, které spolu sjiž uvedenými ideály:

bratrství / sesterství - *rovnost* - *svoboda*

spojenými v jeden jediný:

láska